

Klimatfärdplan

Sammanställning från
Workshop om transporter

Inledning

Under FN:s klimatkonferens i Paris kom deltagarna från världens länder överens om målet att inte överstiga en global temperaturökning på max två grader Celsius, jämfört med förindustriell nivå. Dock ska avtalet sträva efter att uppvärmningen inte ska överstiga 1,5 grader. I avtalet binder sig även världens utvecklade länder att bidra med 100 miljarder dollar årligen i klimatbistånd. Avtalet ersätter Kyoto-protokollet 2020 och får effekt när minst 55 länder, som står för minst 55% av världens utsläpp av växthusgaser ratificerat avtalet. Just nu har 62 parter signerat, som står för 51.89% av utsläppen.

I Östersund har vi satt upp egna mål som rör klimatarbetet, nämligen att Östersund är fossilbränslefritt och energieffektivt 2030. Målet innebär att fossila koldioxidutsläpp minskar med 100 % till 2030 och att energiförbrukningen minskar med 20 % jämfört med 2010. Genom borgmästaravtalet har Östersund även åtagit sig att minska växtgasutsläppen med 60% mellan år 1990 – 2020. Just nu pågår ett arbete med att ta fram en strategi och handlingsplan som ska möjliggöra för kommunen att nå uppsatta klimatmål; Planen och strategin blir Östersunds kommuns **Klimatfärdplan**. Arbetet med klimatfärdplanen påbörjades under hösten 2016 och beräknas vara klart under 2017.

I processen med att ta fram planen så sammanställs nuläget för att peka ut viktiga områden att arbeta inom. Två workshops, som rör transporter och energi, kommer att hållas, något som görs för att samla in inspiration och idéer till konkreta förslag som leder fram till att kommunens klimatmål nås. Medborgarna i kommunen kommer också ha möjlighet att lämna in förslag via sociala medier under **#klimatfärdplan**. För att sprida arbetet med klimatfärdplanen kommer goda exempel från företag och privatpersoner att belysas på kommunens facebook-sida.

Workshop 1 – transporter

En workshop om transporter hölls den 19 september 2016 och inbjudna var både tjänstemän, politiker och näringslivet. I kommunens tidigare miljöarbete har transporterna identifierats som ett viktigt arbetsområde att jobba inom och enligt utsläppsdata från den nationella emissionsdatabasen (2014) så står transporterna för en betydande (45,6 %) del utav växthusgasutsläppen i Östersunds kommun.

Ett femtiotal deltagare, till största del tjänstemän och politiker, deltog i workshopen som modererades av Mattias Goldmann, mäktigast i hållbarhetssverige 2016 och vd för tankesmedjan Fores.

Figur 1 - Mattias Goldmann

Workshoppen inledes av kommunalrådet och klimatkommunernas ordförande Karin Thomasson, som berättade om hur miljöarbetet i kommunen har sett ut hittills.

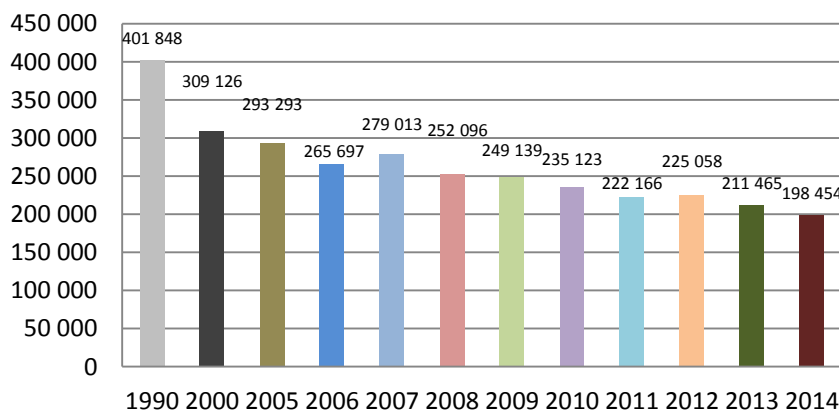
Figur 2 - Anne Sörensson presenterar

Mattias Goldman (presentation finns på klimattfärdplanshemsidan) tog sedan vid och berättade om det som sker på EU- och nationell nivå och beskrev sådana beslut som kan komma att påverka kommunens miljöarbete framöver. För att nå de nationella politiska visionerna 2030, om att vägtrafiken ska vara fossiloberoende 2030 och att användningen av fossila drivmedel ska minska med 80% mellan åren 2010 och 2030 så menade Goldman bland annat att Sverige behöver:

- samma elbilsutveckling som i Norge
- samma cykelandel som i Nederländerna
- samma biodrivmedelsutveckling som i Brasilien
- samma andel gods på räls som Kanada
- samma andel persontåg som Schweiz
- samma uppkoppling och distansarbete som Hong Kong
- samma bilpoolsboom som i Tyskland

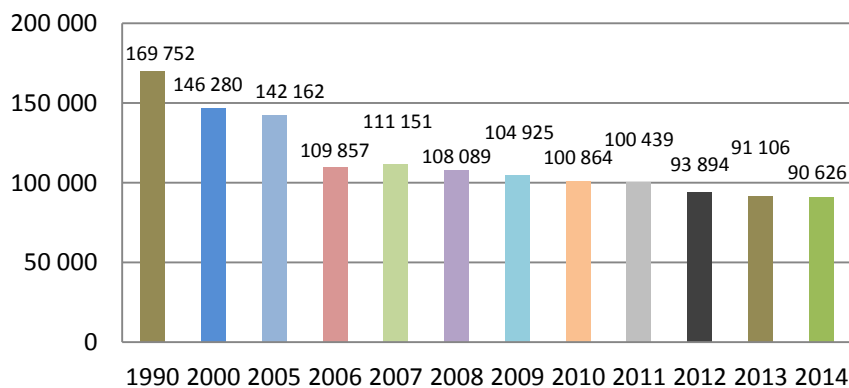
Anne Sörensson, projektledare för Grön Trafik och klimatsamordnare i Östersunds kommun fortsatte dagen med att visa de utsläppsminskningar som gjorts, se figur 3 och figur 4. Hon beskrev även hur färdmedelsandelen ser ut i kommunen, se figur 5 och lyfte frågan hur den ökade befolkningen, se figur 6 och 7 i Östersund kommer att resa.

Tot CO2e Östersund

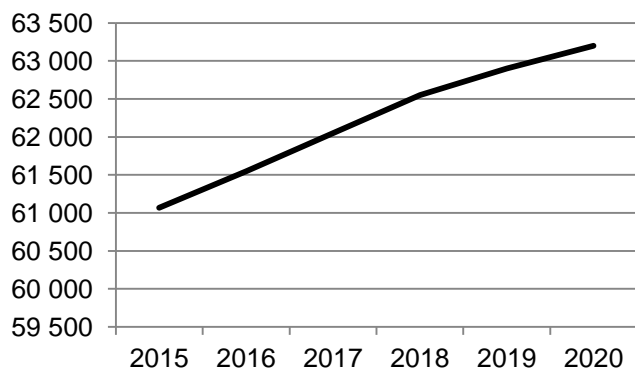
Figur 3 – Totala utsläpp av koldioxidekvivalenter per år i Östersunds kommun

Tot CO2e Transporter

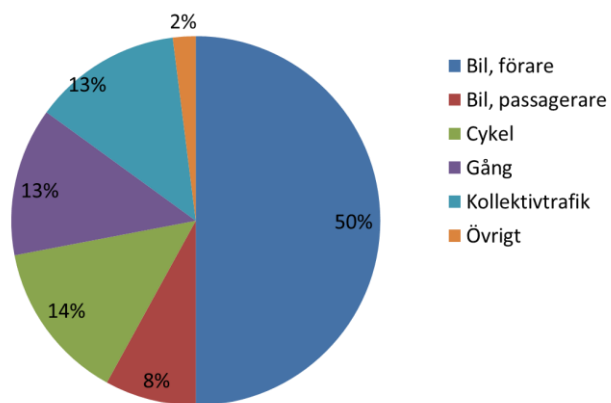
Figur 4 - Totala utsläpp av koldioxidekvivalenter per år inom transportsektorn i Östersunds kommun

Befolkningsutveckling – Östersunds kommun

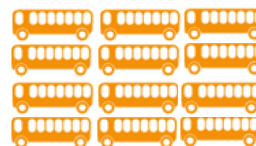
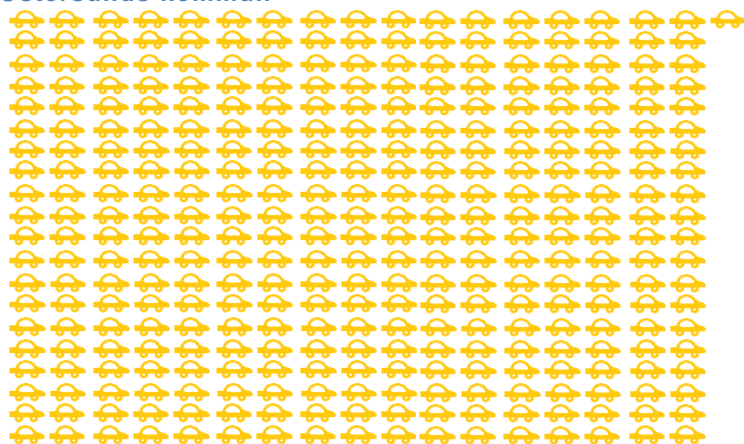
Figur 6 – Prognos för befolkningsutveckling i Östersunds kommun

Färdmedelsandel

Figur 5 - Färdmedelsandel i Östersund (april 2016)

Östersunds kommun

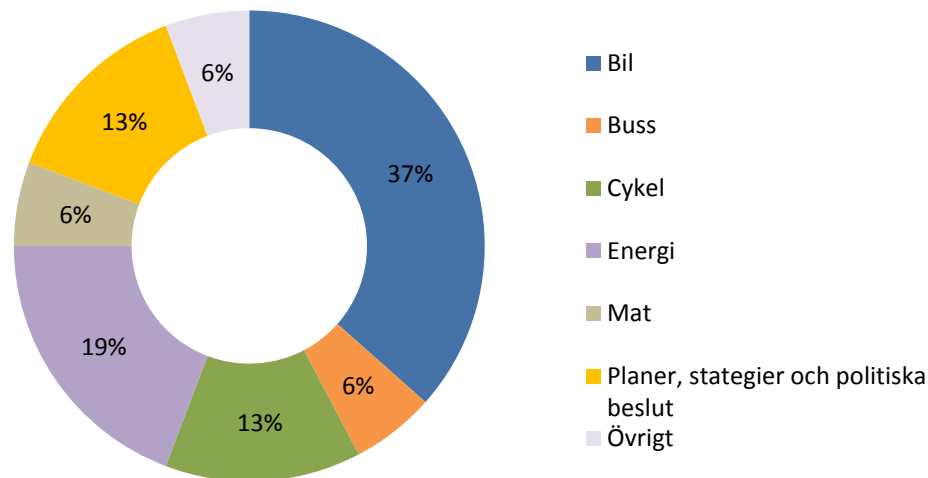

Figur 7 - Om hela befolkningsökningen skulle åka bil resulterar det i 341 nya bilar per år, om de däremot skulle åka buss blir det 12 nya bussar per år.

Del 1 – workshop transporter

Den första övningen under workshoppen gick ut på att varje person skulle lyfta fram ett gott exempel, se bilaga 1, som redan görs på antingen arbetsplatsen eller privat. För att ge en överskådlig bild av vad som lyftes fram har exemplen delats in i kategorier, se figur 8. Att notera är att kategorin som rör bilar och bränslen är störst och involverade exempel så som investeringar i laddstationer för elbilar, att elbilar körs i arbetet och att det pågår en omställning av fordonsflottan. Den näst största kategorin handlade om energi och bland annat kom följande upp: energieffektiviseringsåtgärder, miljömärkt el och egen förnybar produktion av el. I andra kategorier hittar vi goda exempel så som cykelinfrastruktur, vegetariskt dag i grundskolan och gratis busskort för barn och ungdomar.

Goda exempel fördelat på kategori

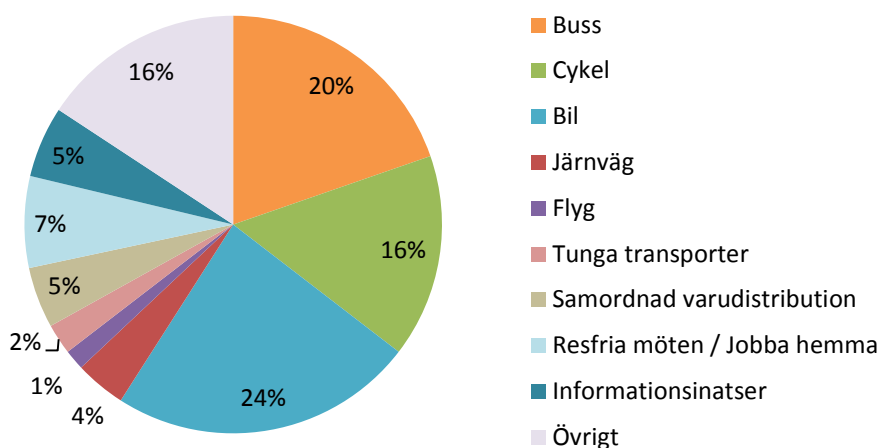
Figur 8 - Goda exempel fördelat per kategori

Del 2 – workshop transporter

Huvudövningen i workshoppen gick ut på att deltagarna delades in i nio grupper där uppgiften gick ut på att skriva ut förslag längs med en tidslinje, från idag till 2030, som ledde till att målet om fossilbränslefrihet 2030 kunde nås. Till sitt förfogande hade deltagarna ett A3-papper med utmålade tidslinje och en rad post-it lappar som förslagen skrevs på. Dessa skulle sedan placeras ut längs med tidslinjen för att symbolisera när beslutet och/eller åtgärden skulle genomföras. Det var också önskvärt om deltagarna skrev ut vilken aktör som hade ansvaret för att åtgärden/beslutet skulle genomföras. Deltagarna blev sedan ombedda att dela med sig av det viktigaste medskicket.

De förslag som kom upp har delats in i kategorier för att ge en mer överskådlig bild av vilka typer av förslag som kom upp, se figur 9.

Inkomna förslag fördelat på kategori

Figur 9 - inkomna förslag fördelat på kategori

I segmentet **Buss** ligger bland annat förslag om gratis buss för alla, bättre bränslen, tätare turer, snabbare bussar och vikten av att vid byggandet av nya bostadsområden erbjuda buss från dag ett. Det var även förslag om busskort på bruttolöneavdrag och att de som åker buss till jobbet får räkna halva restiden som arbetstid.

För att det ska bli lättare att ta **Cykeln** föreslås att exempelvis återvinningsstationer och offentliga målpunkter ska vara i anslutning till gång- och cykelbana. Att erbjuda förmånscyklar, cykelkärror, laddstationer för elcyklar och att förbättra halkbekämpningen är också förslag som kom fram. Även möjligheten till kombinationsresor, där cykeln tillåts tas med på bussen och informationsinsatser, gentemot exempelvis idrottsföreningar, för att få barn och ungdomar att ta bussen eller cykla till och från träningar togs upp.

Inom kategorin **Bil** kom ett flertal förslag upp som rörde möjligheten att se över vilka som bör ha rätt till en parkeringsplats i arbetet och att det behövs ett större antal tankställen där det går att tanka förnybara drivmedel. Även förslag som rörde tydliga mål kring minskad biltrafik med 50% till 2025, införandet av vägtull, bilpooler, samåkning och möjliggörandet av ett bilfritt centrum till 2020 presenterades.

Mer gods på **Järnväg** var ett förslag som framfördes, kommunen bör även se över möjligheten att klimatkompensera **Flygresor**. Kommunen bör ställa högre miljökrav på kommunens och de externa **Tunga transporterna** samtidigt som flera förslag kom upp som ville se en **Samordnad varudistribution**.

För att nå målet om ett fossilbränslefritt 2030 kom även förslag upp om att möjligheten att **Arbeta hemma** måste ses över, samtidigt som **Resefria möten** bör utnyttjas i en högre grad. **Informationsinsatser** till barn, ungdomar och föräldrar lyfts också fram för att säkerställa en beteendeförändring från tidig ålder.

I kategorin **Övrigt** hittar vi blandade förslag så som att elmopeder bör bli ett vanligt transportsätt inom kommunens organisation, att det bör införas ett hållbarhetskontor med en klimatgeneral, att önskade trafikanter bör prioriteras ännu mer, vikten av att våga sticka ut och ta modiga beslut, om samarbete med företagare och näringslivet och att alla pumpar med fossila drivmedel ska sluta fungera den 31/12 2029.

Del 3 - workshop transporter

Workshoppens sista del innehöll två avsnitt. Den första var en kort sketch som gick ut på att synliggöra två extrema uppfattningar i klimatfrågan. En sida där "helgonet" stod för den sidan där det pågående miljöarbetet och utvecklingen som syns är fantastisk och en sida, som företrädades av djävulens advokat, som påpekade hur dåligt och långsamt saker och ting går i miljöarbetet. Efter sketchen fick sedan deltagarna en del påståenden att ta ställning till. Tanken var att deltagarna skulle ställa sig närmare helgonet, eller djävulen beroende på inställningen till det ställda påståendet.

I det andra avsnittet fick representanter från Länsstyrelsen, Östersund kommun, Näringslivet och Regionen bilda en panel, under ledning av Mattias Goldmann, som reflekterade över resultatet av dagens övningar.

Figur 11 - Helgonet och djävulen

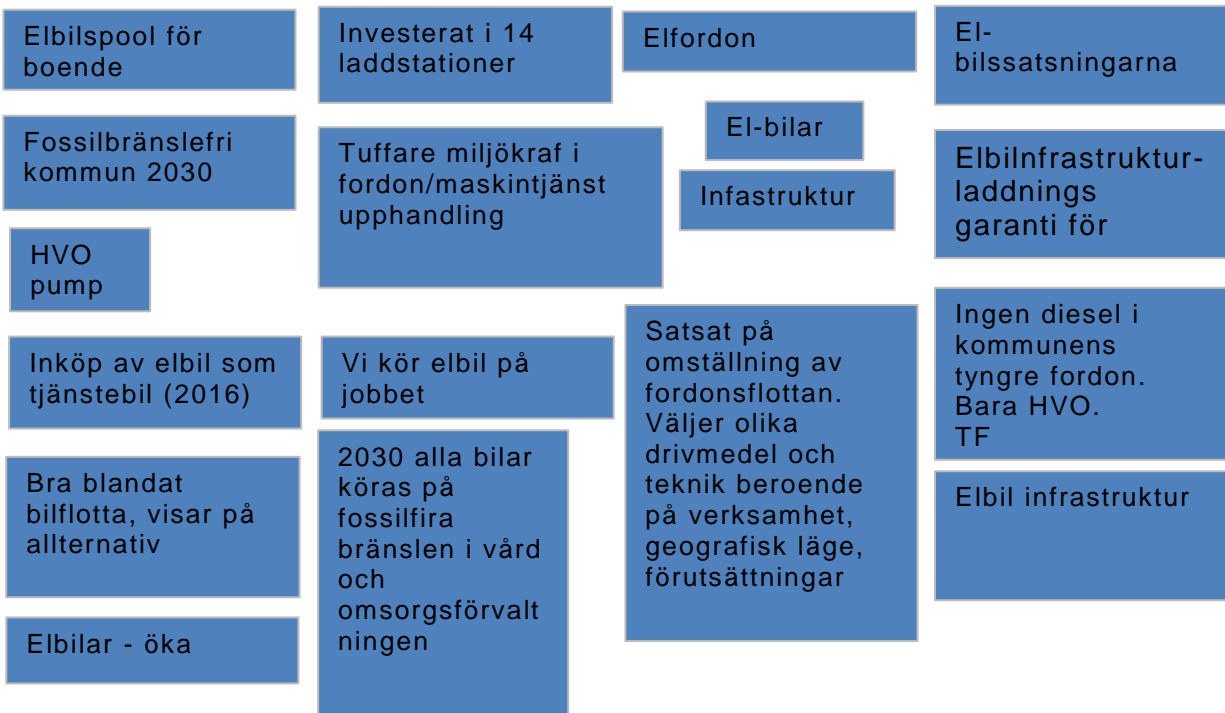
Det fortsatta arbetet

Efter workshoppen om transporter har arbetet pågått med att sammanställa de inkomna förslagen. Planeringen inför nästa workshop om energi har också påbörjats och kommer att gå av stapeln den 3 november 2016. Moderator och föreläsare på workshoppen är Tomas Kåberger.

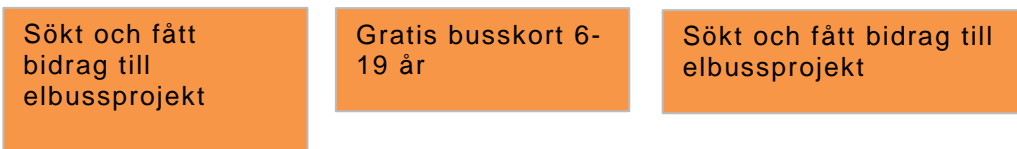
Följ arbetet på www.ostersund.se/klimatfardplan

Bilaga 1 . Goda exempel som redan är på gång

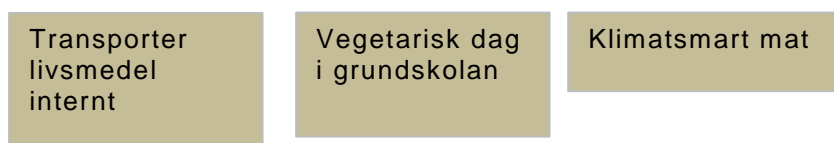
Bil

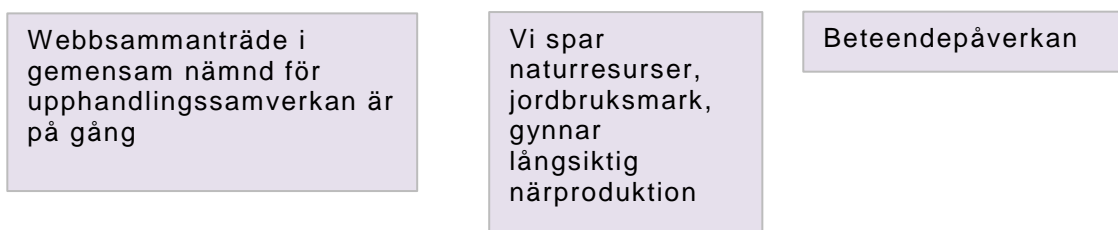
Buss

Mat

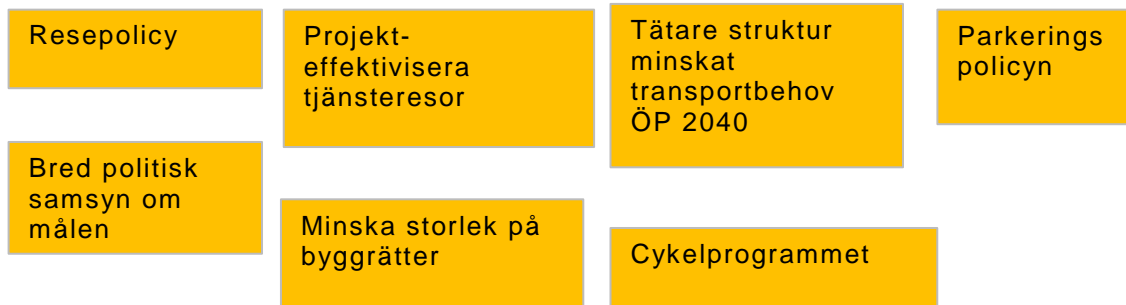

Övrigt

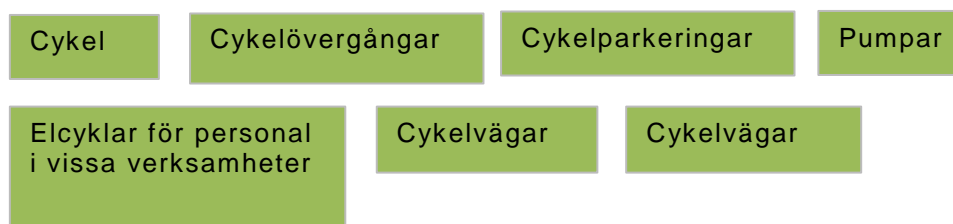
Planer, strategier och politiska beslut

Energi

Cykel

Buss

Cykel

Bil

Järväg

Gods på järnväg
2025 (varför så
bråttom)

Canada förebild (gods på
järnväg)

Tågtrafikpendling
öst-väst, nord-syd

Utveckling och underhåll
av järnvägstransporter
Statliga subventioner

Bygg en kombiterminal

Flyg

Visa mindre stolthet för
fossila transporter
(flygplatsen)

Klimatkompensera kommunens
flygresor

Tunga transporter

De tunga transporterna
inom skogsnäringen är
miljöeffektiv

Högre krav på
kommunens tunga
fordon (externa med)

Mindre
transporter

Samordnad varudistribution

Minska transporterna av
maten från kök till
matsal/medborgare
Samordna
varustransporterna till
centrallager och minska
transporter ut till resp.
kök.
Ansvarig: BarnoUtb.
VårdOmsorg + Service
förv.

Maten igen!
Samordnadvarudistrib.
Gör omvänt - låt köken
runt om i kommunen få
köpa via den närmsta
mataffären. På så vis
stöttas matservicen i
bygden. Tjänsten kan
kombineras med att
personal från
hemtjänsten åker med i
varubilen etc.

Samordnad
varudistribution

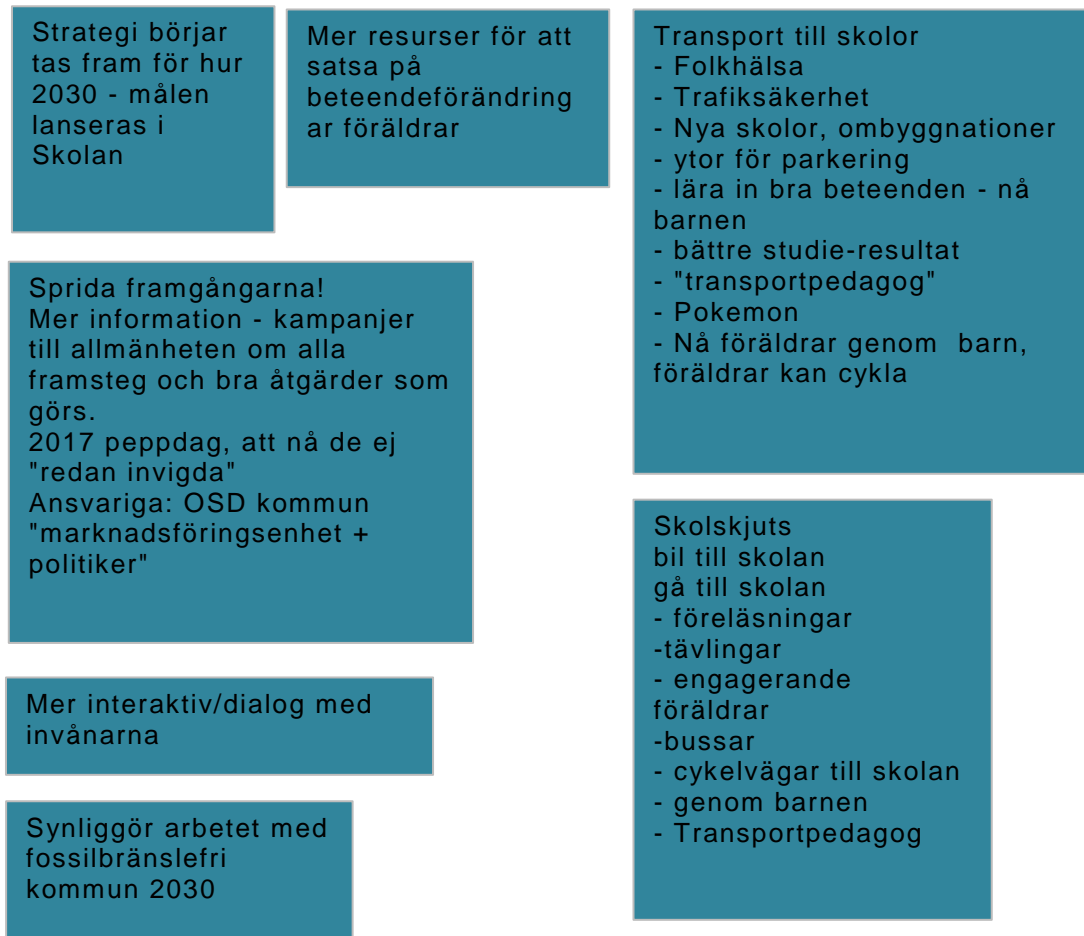
Gemensam
varudistribution
- nu, nu, nu

Omlastningscentral,
samordnad
varudistribution

Resfria möten/ Jobba hemma

Informationsinsatser

Övrigt

Klimatsmartplanering ? 2020
Det som man inte behöver göra om..
Övergripande samhällsplanering - placering av funktioner
Hur genomföra det "alla" är överens om?
Bli tuffare? Politiker!

Elmoperder som vanligt transportsätt inom kommunens organisation

Utredning om restidskarta

Bättre erfarenhetsåterföring/uppföljning i byggprocessens olika skeden tex av upphandling initieras av upphandlingsforum?

Låt bra få kosta

70 000 inv
Bilar 30%
Passagerare:
10%
Cykel: 20%
Gång: 20%
Kollektivtrafik:
20%

Klimat"general"
Hållbarhetskontor

Ta bort eldningsoljan för uppvärmning (Ansvarig Östersunds kommun, Jämtkraft)

Partneråttagande bland företag Kommunen

Modiga politiker & kompetenta tjänstemän

Ta ställning, våga sticka ut, ta modiga beslut, våga trampa folk på tårna

Finns det regler som hindrar, lobba för att ändra dessa

Prioritera önskade trafikanter/fordon ännu tydligare

Ekonomiska incitament för miljövänliga transporter Regering och riksdag

Samarbete med företagare / näringsliv (leveranser)

Teststart från ny teknik 2016/2017

Minskad sjukvårdsförsäkring (utbetalning) om vi går över till att röra oss mer tof jobbet. minskad premie Försäkringsbolag

31/12 2029 stängs alla pumphävar för fossila bränslen av

2016 Ställ krav på hållbara transporter i upphandling.

Organisering för att minimera tjänsteresor och transporter av både varor och personal